Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An tSraith Shóisearach, 2023

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

Tíreolaíocht

Comhleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid seo a leanas:

- Braitheann na mionsonraí a theastaíonn in aon fhreagra ar an gcomhthéacs agus ar an gcaoi a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna atá ar fáil don fhreagra ar an scrúdpháipéar.
- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.
- Mar riail ghinearálta, más ann d'amhras faoi bhailíocht aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.
- Níl na moltaí ná na samplaí srl. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile srl.

Beidh na nótaí seo a leanas in úsáid laistigh den chóras marcála ar líne chun na marcanna a bhronntar ar cheisteanna éagsúla a léiriú.

Nóta mínithe	**Úsáidtear chun a Léiriú**
✓1, ✓2, ✓3, ✓4, ✓5, ✓6	Freagra (nó cuid de fhreagra) / pointe bailí ag gabháil 1, 2, 3, 4, 5, 6 mharc
✓	Freagraí farasbairr
0	Tá 0 marc ag gabháil le freagra mícheart
▪–▪	Tá na príomhábhair faoi líne
Ev	2 mharc ag gabháil le fianaise / sampla
N2 / N3	2 / 3 mharc ag gabháil le hainmniú
⌇	Leathanach bán feicthe / Eolas feicthe ach níor bronnadh aon mharc

Ceist 1

		35 marc
(a)		15
(i)	Gual - **D** Fuinneamh na gréine- **B** Fuinneamh na taoide- **C** Ola - **A**	3 3 3 3
(ii)	Ráiteas bailí (3/1/0) Mura bhfuil ach sampla = 1 mharc	3
(b)		20
(i)	Fliuchras	3
(ii)	Ainéimiméadar	3
(iii)	Dhá chúis mínithe @ 6m an ceann Le haghaidh gach cúis: Cúis ainmnithe agus dhá phointe bailí Píosa fianaise léarscáile amháin @ 2m Mura bhfuil ach píosa fianaise amháin tugtha is féidir 2m a bhronntar. (A2 + PB2 + PB2) + (A2 + PB2 + PB2) + F2 = 14 mharc D’fhéadfaí an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar chúiseanna: Easpa lonnaíochta sa cheantar, fána shéimh, in aice le háit chois cósta, srl.	14

Ceist 2

		52 Marc
(a)		9
(i)	Inbhear	3
(ii)	Lúb	3
(iii)	Síobadh feadh cladaigh	3
(b)		21
(i)	Abhainn bhailí ar bith	3
(ii)	Dhá ghné ar bith a fhoirmítear mar thoradh ar sil-leagan (3 + 3) D'fhéadfaí an méid seo a bheith san áireamh sna gnéithe ainmnithe: Deilt, leibhé, tuilemhá, lúb, lúbloch srl.	6
(iii)	Míniú le cúig phointe bhailí @ 2m an ceann Léaráid lipéadaithe (1m mura bhfuil lipéid ann) = 2m PB2 + PB2 + PB2 + PB2 + PB2 + L2 = 12 mharc	12
(c)		22
(i)	Le haghaidh gach ceann de na cúig mhír: Léirigh = 1m Lipéadaigh = 1m D'fhéadfaí marc lipéid a bhronntar ar mhír atá léirithe go mícheart, bí ag súil le cruinneas réasúnta as an marc a léiriú. Mura bhfuil an mhír léirithe, ní bhronntar marc ar bith ar lipéadú Ní féidir marc a bhronntar as mír a léiriú ach gan lipéad ar bith.	10
(ii)	Dhá chúis mínithe @ 6m an ceann I gcás gach cúis: cúis ainmnithe, pointe bailí mínithe amháin agus fianaise (A2 + PB2 + F2) + (A2 + PB2+ F2) = 12 mharc D'fhéadfaí an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar chúiseanna: Suíomh an chalafoirt ar an gcósta, úsáid na habhann le haghaidh trádála, talamh feirme torthúil atá nasctha le baile margaidh, srl.	12

Ceist 3

		36 marc
(a)		20
(i)	Bréagach	3
(ii)	Fíor	3
(iii)	Fíor	3
(iv)	Bréagach	3
(v)	Difríocht ainmnithe agus trí phointe bhailí mínithe A2 + PB2 + PB2 + PB2 = 8 marc Mura bhfuil gné chomparáide sa fhreagra, 4m ar a mhéad.	8
(b)		16
(i)	73%	3
(ii)	Dhá mhír ar bith ón liosta thíos (2 + 2) Cístí / Sú / Beoir mhilis / Friochtóga / Taoschnónna	4
(iii)	Cúnamh déthaobhach	3

(iv) Tuairiscín marcála i mbandaí do 6 mharc

D’fhéadfaí leis an bhfreagra tagairt a dhéanamh d’ardú daonra nó laghdú daonra, nó an dá cheann, le marcanna iomlána a bhronntar. Tá an mharcáil bunaithe ar an gcosaint.

Níl ar fáil	Mura dtugann an freagra aghaidh ar an gceist ar aon slí	0 marc
Dona	D’fhéadfaí go mbeidh sonra teoranta sa fhreagra ar athrú cabhrach nó athrú daonra ach teipeann sé míniú a thabhairt ar an tionchar a mbíonn ag cabhair ar athrú daonra.	2 mharc
Maith	Beidh roinnt sonra sa fhreagra ar chabhair agus athrú daonra ach tagairt theoranta ar an tionchar a mbíonn ag cabhair ar athrú daonra.	4 mharc
Sármhaith	Léireofar tuiscint ar an tionchar a d’fhéadfaí a bheith ag cabhair ar athrú daonra agus d’fhéadfaí míniú amháin a thabhairt ar thionchar amháin a mbíonn ag cabhair go mion nó tionchair iomadúla a liostú. Ní gá leis a bheith foirfe chun 8 marc a fháil. D’fhéadfadh pointe amháin atá dea-fhorbartha marcanna iomlána a fháil m.sh. cuireann cabhair feabhas ar chúram sláinte le hoiliúint do dhochtúirí agus le hospidéil a thógáil ionas go maireann daonraí níos faide agus méadaíonn an daonra dá bharr srl. Ní gá tionchair iomadúla a bheith ann.	6 mharc

Ní mór marcanna liostaithe sa tábla amháin a bhronntar (0 nó 2 nó 4 nó 6).

Nuair atá tú ag déanamh cinneadh ar an marc ní mór an fhreagra a léamh agus cinneadh a dhéanamh ansin ar an tuairiscín is oiriúnaí. Bronn an marc ar an tuairiscín sin.

Ceist 4

		26 marc
(a)		16
(i)	Trí bharra tarraingthe i gceart ar chairt @ 2/1/0 marc an ceann	6
(ii)	700 Glac le 700,000 nó 700 míle chomh maith	3
(iii)	1996	3
(iv)	640 Glac le 640,000 nó 640 míle chomh maith	4
(b)		10
(i)	Baile nó cathair ar bith in Éirinn ainmnithe	2
(ii)	Fadhb amháin ainmnithe 2m Fadhb mhínithe le trí phointe bhailí @ 2m an ceann A2 + PB2 + PB2 + PB2 = 8 marc Ní féidir réitigh a bheith san áireamh sna marcanna creidte as an bhfadhb a mhíniú. D'fhéadfaí an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar fhadhbanna: Brú tráchta, easpa seirbhísí, iompar poiblí dona srl.	8

Ceist 5

		33 marc
(a)		11
(i)	Sa chúlra ar chlé	3
(ii)	Príomhúil	3
(iii)	Toisc ainmnithe 2m + cur síos 3m (A2 + PB3) Is féidir an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar thosca: Láithreán mór, amhábhar in aice láimhe, gar do nasc iompair, srl.	5
(b)		22
(i)	Gach téarma curtha isteach i gceart le 2m an ceann. Tá meánteocht an domhain ag ardú mar gheall ar mhéadú na ngás ceaptha teasa san atmaisféar, is é an toradh atá air seo ná **athrú aeráide** Nuair a dhóitear **breoslaí iontaise** inár dtithe, monarchana agus trí thaisteal i gcarranna agus gáis eitleáin, mar shampla scaoiltear **dé-ocsaíd charbóin**, san atmaisféar. Tá an bhaint chrainn,a thugtar **dífhoraoisiú** air, ag cur leis an bhfadhb.	8
(ii)	Dhá iarmhairt mínithe @ 7m an ceann I gcás gach iarmhairt: Iarmhairt ainmnithe 2m + trí phointe bailí mínithe (A2 + PB2 + PB2 + PB1) + (A2 + PB2 + PB2 + PB1) = 14 mharc Is féidir an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar iarmhairtí: Na hoighearchaidhpeanna ag leá, an méadú ar líon na bhfalscaithe, leibhéil na mara ag ardú, imirce aeráide, teochtaí domhanda ag méadú srl.	14

Ceist 6

		32 marc
(a)		12
(i)	Fíor	3
(ii)	Bréagach	3
(iii)	Fíor	3
(iv)	Fíor	3
(b)		12
(i)	Gach iarmhairt lipéadaithe i gceart le 2 mharc an ceann	10

Iarmhairtí	Dearfach	Diúltach
Mar gheall ar an ollmhargadh atá beartaithe, cuirfear poist ar fáil do dhaoine sa limistéar mórthimpeall.	✓	
Ní bheidh siopaí logánta atá faoi úinéireacht teaghlaigh in ann dul in iomaíocht leis an ollmhargadh agus b'fhéidir go mbeidh orthu dúnadh síos.		✓
D'fhéadfadh ollmhargadh nua margadh nua a sholáthar do tháirgeoirí bia logánta.	✓	
Íocfaidh na daoine a bheidh fostaithe san ollmhargadh nua cáin agus bainfear úsáid as an airgead seo faoi choinne seirbhísí riachtanacha ar nós ospidéil agus scoileanna.	✓	
Ní thaistealóidh daoine go dtí na siopaí i lár an bhaile agus caillfear gnó mar gheall air sin.		✓

(ii)	Tosca tarraingthe	2
(c)	Iarmhairt amháin ainmnithe 2m Iarmhairt mínithe le trí phointe bhailí @ 2m an ceann A2 + PB2 + PB2 + PB2 = 8 marc D'fhéadfadh an freagra a bheith bunaithe ar réigiún deontóra nó réigiún glacadóra. Is féidir an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar iarmhairtí: Imirce daoine oilte, laghdú daonra, sraoilleáil uirbeach, róphlódú, srl.	8

Ceist 7

		33 marc
(a)		8
	Croí istigh **B** Screamh **A** Croí amuigh **C** Maintlín **D**	2 2 2 2
(b)		25
(i)	Bolcán suanach	3
(ii)	Foirmiú bolcáin @ 12m. Léaráid lipéadaithe 2m (1m mura bhfuil lipéid ann). Míniú le sé phointe bhailí @ 2m an ceann PB2 + PB2 + PB2 + PB2 + PB2 + PB2 + L2 = 14m	14
(iii)	Iarmhairt an ghníomhaíocht bholcánach ainmnithe 2m Plé le dhá phointe bhailí @ 2m agus sampla 2m A2 + PB2 + PB2 + F2 = 8 marc D'fhéadfadh an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar iarmhairt ghníomhaíocht bholcánach: Fuinneamh geoiteirmeach, méadú sa torthúlacht na hithreach, scriosadh maoine, srl. D'fhéadfadh na samplaí a bheith bolcáin ar leith nó suíomhanna a raibh taithí acu ar ghníomhaíocht bholcánach lena n-áirítear: Sliabh Etna, an Íoslainn, Haváí, Sliabh San Héilin, srl.	8

Ceist 8

		31 marc
(a)		13
(i)	Cáithníní mianracha	3
(ii)	5 (%)	4
(iii)	Tionchar an fhásra ar ithir mhínithe i dtrí phointe bhailí PB2 + PB2 + PB2 = 6 mharc D'fhéadfadh tagairt don mhéid seo a leanas a bheith san áireamh sna tionchair fásra ar ithir: Easair phlanda, creimeadh ithreach a chosc, láisteadh, srl.	6
(b)		6
(i)	**Suíomh B**	2
(ii)	Dhá chúis luaithe go hachomair @ 2m an ceann A2 + A2 = 4 mharc D'fhéadfaí an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar chúiseanna: Tá na comhrianta gar dá chéile, níl foraois nó crainn ar bith i Suíomh B, srl.	4
(c)		12
(i)	Dhá chineál ghníomhaíochtaí geilleagracha príomhúla ainmnithe @ 3m an ceann.	6
(ii)	Iarmhairt amháin ainmnithe le dhá phointe bhailí A2 + PB2 + PB2 = 6 mharc D'fhéadfaí an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar iarmhairtí: Scriosadh talamh feirme, bóthair dúnta, srl.	6

Ceist 9

		53 marc
(a)		15
(i)	Gach catagóir curtha isteach i gceart do 3m an ceann Carraig dhríodair = Aolchloch Carraig Mheiteamorfach = Marmar Bruthcharraig = Basalt	9
(ii)	Suíomh bailí do gach cineál carraige @ 2m an ceann	6
(b)		12
(i)	Sampla bailí ar bith de shuíomh luaite do 2 mharc. Ráiteas bailí ar an gcaoi a ndéantar dúshaothrú ar charraigeacha ag an suíomh seo do 2 mharc. A2 + F2 = 4 mharc D'fhéadfaí an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar shamplaí: Mianaigh na Teamhrach áit a dtochlaítear do shinc agus luaidhe faoi thalamh, Stroighin na hÉireann (Irish Cement i mBéarla) i bPlaitín áit a bhfuil cairéil aolchlocha ann, srl.	4
(ii)	Dhá iarmhairt mínithe @ 4m an ceann I gcás gach iarmhairt mínithe 2m agus míniú le pointe bailí amháin (A2 + PB2) + (A2 + PB2) = 8 marc D'fhéadfadh an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar shamplaí d'iarmhairtí eacnamaíochta: Cruthaítear poist, cuirtear feabhas ar na bóithre sa cheantar, srl. D'fhéadfadh an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar shamplaí d'iarmhairtí chomhshaoil: Truailliú ó thorann, truailliú uisce, astúcháin dhíobhálacha a dtagann as eastóscadh, srl.	8
(c)		26
(i)	Gach gné lipéadaithe i gceart do 3m an ceann. **A** – Aolchuisne **B** – Aolchoinneal **C** – Gallán/colún	9
(ii)	Dhá ghné bhailí ar bith den dromchla do 3m an ceann D'fhéadfaí an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar shamplaí: Gríoga, clinteanna, súmairí srl.	6
(iii)	Ceimiceach	3
(iv)	Míniú ar an bpróiseas carbónáitiú le ceithre phointe bhailí PB2 + PB2 + PB2 + PB2 = 8	8

Ceist 10

		29 marc
(a)		17
(i)	Dhá rotharbhealach bhailí ar bith ainmnithe @ 3m an ceann. D'fhéadfaí an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar shamplaí: An Bealach Oidhreachta, The Kelly Legacy, Glasbhealach Phort Láirge, Railway Loop	6
(ii)	Rud is díol spéise do thurasóirí ainmnithe @ 2m Tagairt eangaí sé fhigiúr @ 3 / 1 / 0 Má tá an rud is díol spéise ainmnithe ní fhéadfaí ach 2 mharc a bhronntar. Má tá an rud is díol spéise ainmnithe i gceart ach tá an fhianaise mhícheart bronn 2m don ainmniú agus marcáil an tagairt eangaí 0m. Mura bhfuil litir fhoroinne ach tá sé fhigiúr chruinn bronn 1m ar a mhéad don tagairt eangaí. D'fhéadfadh an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar rud is díol spéise do thurasóirí: Láithreacha stairiúla ar nós an chaisleáin, cúrsa gailf, gníomhaíochtaí bhádóireachta, srl.	5
(iii)	Míniú le trí phointe bhailí. PB2 + PB2 + PB2 = 6 mharc	6
(b)		12
(i)	Naoi	3
(ii)	600,000	3
(iii)	Iarmhairt dhiúltach amháin ainmnithe 2m Iarmhairt dhiúltach mínithe le dhá phointe bhailí A2 + PB2 + PB2 = 6 mharc Is féidir an méid seo a leanas a bheith san áireamh mar iarmhairtí diúltacha: Ag fágáil bruscar i do dhiaidh, d'fhéadfadh méadú san iompar a bheith mar chúis do bhrú tráchta, d'fhéadfadh slua mór daoine na gnáthóga nádúrtha a scriosadh, srl.	6

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna don scrúdú. Ba chóir freisin an marc bónais sin **a shlánú síos.**

Tábla 360 @ 10%

Bain úsáid as an tábla seo i gcás na n-ábhar a bhfuil 360 marc san iomlán ag gabháil leo agus inarb é 10% gnáthráta an bhónais.

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás 270 marc agus faoina bhun sin. Os cionn an mhairc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
271 - 273	26
274 - 276	25
277 - 280	24
281 - 283	23
284 - 286	22
287 - 290	21
291 - 293	20
294 - 296	19
297 - 300	18
301 - 303	17
304 - 306	16
307 - 310	15
311 - 313	14
314 - 316	13

Bunmharc	Marc Bónais
317 - 320	12
321 - 323	11
324 - 326	10
327 - 330	9
331 - 333	8
334 - 336	7
337 - 340	6
341 - 343	5
344 - 346	4
347 - 350	3
351 - 353	2
354 - 356	1
357 - 360	0

Nóta: Scéim mharcála mhionathruithe ar fáil d'iarrthóirí a rinne páipéar scrúdaithe mionathruithe.